

Sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruse nr 65 „Erihoolekandeteenuste maksimaalne maksumus, kulude koostisosad ning riigieelarvest makstava tasu maksmise tingimused ja kord” muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määrust nr 65 „Erihoolekandeteenuste maksimaalne maksumus, kulude koostisosad ning riigieelarvest makstava tasu maksmise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus*) muudetakse seoses erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse muutmisega ning autismispektriga raske või sügava puudega täisealiste isikute ööpäevaringse erihooldusteenuse maksumuse lisamisega.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik Elen Preimann (tel: 626 9246, e-post: elen.preimann@sm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja koostamisel konsulteeriti Sotsiaalkindlustusameti ekspertiisi ja sotsiaalteenuste osakonna erihoolekande talituse nõuniku Katrin Tsuimani (tel: 519 22331, e-post: katrin.tsuiman@sotsiaalkindlustusamet.ee) ja sama talituse juhi Helen Tähtverega (tel: 530 02295, e-post: helen.tahtvere@sotsiaalkindlustusamet.ee).

Eelnõu rahaliste vahendite analüüsi on teinud Sotsiaalkindlustusameti ekspertiisi ja sotsiaalteenuste osakonna erihoolekande talituse juht Helen Tähtvere (tel: 530 02295, e-post: helen.tahtvere@sotsiaalkindlustusamet.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Alice Sündema (tel: 626 9271, e-post: alice.sundema@sm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (tel: 626 9320; e-post: virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõuga muudetakse määruse redaktsiooni, mis on Riigi Teatajas avaldatud avaldamismärkega RT I, 26.07.2018, 6.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu käsitleb erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse suurendamist. Muudetakse ja täiendatakse määruse § 2, milles on sätestatud erihoolekandeteenuste maksimaalne maksumus. Eelnõuga luuakse ka uus ööpäevaringne erihooldusteenus autismispektriga raske või sügava puudega täisealistele inimestele.

Erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust tõstetakse eesmärgiga tagada teenuseosutajate võimekus pakkuda teenust ning leida kvalifitseeritud personali.

Erihoolekandeteenuseid osutavad asutused on 2018. aastal korduvalt Sotsiaalministeeriumi poole pöördunud sooviga leida lahendust tegevusjuhendajate madalate töötasudega seotud probleemidele. Selleks et erihoolekandeteenuseid osutavatel asutustel oleks võimalik leida kvalifitseeritud ja püsivamat personali ning seeläbi tagada teenuste jätkusuutlik ja tulemuslik osutamine, tõsteti kõigi erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust juba 01.08.2018 vähemalt 8%. 2019. aasta riigieelarve läbirääkimistel otsustas Vabariigi Valitsus eraldada baaseelarvesse täiendavaid vahendeid erihoolekandeteenuseid vahetult osutavate inimeste töötasudeks. Enamiku erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust suurendatakse 4%, et anda teenuseosutajatele võimalus tõsta teenust vahetult osutavate isikute töötasu.

Teiste teenustega võrreldes väiksemas mahus tõstetakse igapäevaelu toetamise teenuse hinda autismispektriga raske või sügava puudega täisealistele isikutele – maksumuse tõus on 1%. Maksumuse väiksema tõstmise põhjuseks on asjaolu, et autismispektriga raske või sügava puudega täisealiste isikute teenuse hind on juba kujundatud kulupõhiselt ja katab kulud, et teenust kvaliteetselt pakkuda.

Toetatud elamise teenuse hinda tõstetakse 3%. Maksumuse tõstmise peamine eesmärk on tõsta tegevusjuhendajate palkasid. kuid kuna selle teenuse puhul on tegevusjuhendaja palgakomponendi osa veidi väiksem kui teistel teenustel (v.a ööpäevaringne erihooldusteenus kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule), on ka tõus väiksem.

Suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajavate raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealiste isikute igapäevaelu toetamise teenuse hinna päevamäär tõuseb 5%, et säiliks proportsionaalne vahe sama teenuse ööpäevaringse määraga. Kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikutele osutatava ööpäevaringse erihooldusteenuse maksumust tõstetakse 62%. Seekordne hinnatõus viib hinna kulupõhisele hinnatasemele ja tagab kvaliteetse teenuse osutamise.

Paragrahvi 1 punktiga 1 muudetakse määruse § 2 lõiget 1. Muudatuse tulemusena on igapäevaelu toetamise teenust saama õigustatud isikul õigus saada igapäevaelu toetamise teenust maksimaalse maksumusega 143 eurot kalendrikuus varasema 137 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 2 muudetakse määruse § 2 lõiget 1¹, mille kohaselt on autismispektriga raske või sügava puudega täisealisel isikul õigus saada igapäevaelu toetamise teenust maksimaalse maksumusega 1077 eurot kalendrikuus varasema 1066 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 3 muudetakse määruse § 2 lõiget 1², mille kohaselt on suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajaval raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealisel isikul õigus saada igapäevaelu toetamise teenust maksimaalse maksumusega 52 eurot ööpäevas varasema 50 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 4 muudetakse määruse § 2 lõiget 1³, mille kohaselt on suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajaval raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealisel isikul õigus saada igapäevaelu toetamise teenust maksimaalse maksumusega 41 eurot päevas varasema 39 euro asemel, tingimusel et isikule osutatakse teenust vaid päevasel ajal ning teenuseosutaja võimaldab kasutada teenust vähemalt kümme tundi järjest.

Paragrahvi 1 punktiga 5 muudetakse määruse § 2 lõiget 2. Muudatuse tulemusena on töötamise toetamise teenust saama õigustatud isikul õigus saada töötamise toetamise teenust maksimaalse maksumusega 120 eurot kalendrikuus varasema 115 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 6 muudetakse määruse § 2 lõiget 3, mille kohaselt on toetatud elamise teenust saama õigustatud isikul õigus saada toetatud elamise teenust maksimaalse maksumusega 214 eurot kalendrikuus varasema 208 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 7 muudetakse määruse § 2 lõiget 4. Muudatuse tulemusena on kogukonnas elamise teenust saada õigustatud isikul õigus saada kogukonnas elamise teenust maksimaalse maksumusega 432 eurot kalendrikuus varasema 415 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 8 muudetakse määruse § 2 lõiget 5. Muudatuse tulemusena on SHS § 101 lõikes 1 nimetatud ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isikul, kes on suunatud nimetatud teenust saada hoolekandetasutusse, kus osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust ühes või igas eraldiseisvas hoones korraga rohkem kui 12 isikule, õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 559 eurot kalendrikuus varasema 538 euro asemel. Ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isikul, kes on suunatud nimetatud teenust saada hoolekandetasutusse, kus osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust ühes või igas eraldiseisvas hoones kuni 12 isikule, on õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 619 eurot kalendrikuus varasema 595 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 9 täiendatakse määruse § 2 uue lõikega 5¹, mille kohaselt on autismispektriga raske või sügava puudega täisealisel isikul õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 4252 eurot kalendrikuus, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) tal on psühhiaatri tõend pideva ja intensiivse äärmuslikult kahjustava käitumise esinemise kohta või kirjeldatud käitumise esinemine on fikseeritud rehabilitatsiooniplaanis;
- 2) ta vajab oma tervises seisundist tuleneva käitumise eripära tõttu turvaliseks teenuse saamiseks pidevat järelevalvet koos ööpäevaringse majutuse ja toitlustusega;
- 3) talle osutatakse teenust kuni 6-liikmelises kolme tegevusjuhendajaga grupis.

Paragrahvi 1 punktiga 10 muudetakse määruse § 2 lõiget 6, milles on sätestatud ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäirega inimesele osutatava ööpäevaringse erihooldusteenuse maksimaalne maksumus. Muudatuse tulemusena on SHS § 101 lõikes 2 nimetatud ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isikul, kes on suunatud nimetatud teenust saada hoolekandetasutusse, kus osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust ühes või igas eraldiseisvas hoones korraga rohkem kui 12 isikule, õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 826 eurot kalendrikuus varasema 795 euro asemel. Ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isikul, kes on suunatud nimetatud teenust saada hoolekandetasutusse, kus osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust ühes või igas eraldiseisvas hoones kuni 12 isikule, on õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 893 eurot kalendrikuus varasema 859 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 11 muudetakse määruse § 2 lõiget 6¹, milles on sätestatud sügava liitpuudega inimestele osutatava ööpäevaringse erihooldusteenuse maksimaalne maksumus. Muudatuse tulemusena on SHS § 101 lõikes 3 nimetatud ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isikul, kes on suunatud nimetatud teenust saada hoolekandetasutusse, kus osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust ühes või igas eraldiseisvas hoones korraga rohkem kui 12 isikule, õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 837 eurot kalendrikuus varasema 805 euro asemel. Ööpäevaringset erihooldusteenust saada õigustatud isikul, kes on suunatud nimetatud teenust saada hoolekandetasutusse, kus osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust ühes või igas eraldiseisvas hoones kuni 12 isikule, on õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust maksimaalse maksumusega 928 eurot kalendrikuus varasema 892 euro asemel.

Paragrahvi 1 punktiga 12 muudetakse määruse § 2 lõiget 7, mille järgi on kohtumäärusega ööpäevaringset erihooldusteenust saada suunatud isikule osutatava ööpäevaringse erihooldusteenuse maksimaalne maksumus 1955 eurot kalendrikuus varasema 1209 euro asemel.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud määruse jõustumine. Määrus jõustub 1. jaanuaril 2019. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse reguleerimisel puudub seos Euroopa Liidu õigusega, kuna tegemist on riigisisese küsimusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga muudetakse erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust ning luuakse uus ööpäevaringne erihooldusteenus autismispektriga raske või sügava puudega täisealistele inimestele.

Eelnõus esitatud muudatuste mõju analüüsimise eesmärk on hinnata erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse suurendamise ja uue teenuse loomise mõju erihoolekandetöötajatele, teenusesaajatele, Sotsiaalkindlustusametile ja avaliku sektori kuludele-tuludele.

Mõju analüüsi koostamiseks on kasutatud Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti ja Statistikaameti andmeid.

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju esinemist kolmes valdkonnas: mõju majandusele, sotsiaalne, sh demograafiline mõju, ning mõju riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldusele, kuludele ja tuludele. Eelnõul on ka kaudne mõju regionaalarengule. Eelnõu mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta elu- ja looduskeskkonda ega riigi julgeolekut ja välissuhteid, mistõttu ei ole mõju olulisust nendes valdkondades hinnatud.

4.1. Erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse tõstmine

Mõju majandusele

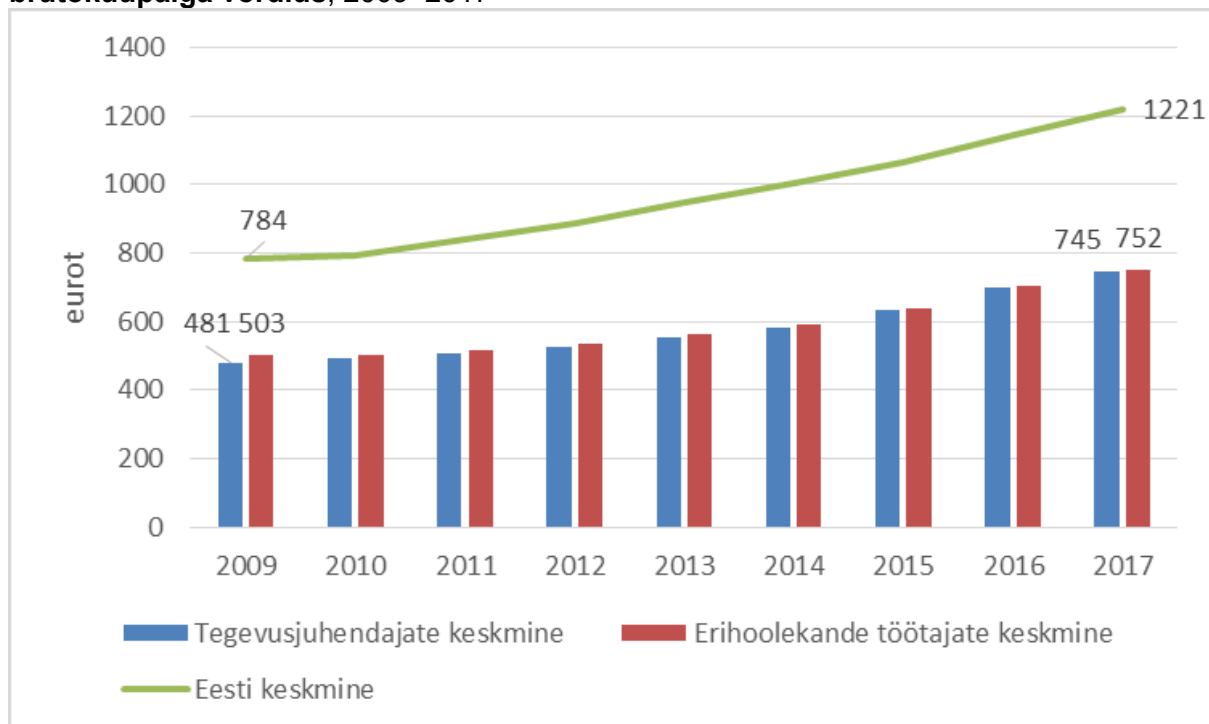
Erihoolekandetöötajad

Mõju ulatus

Muudatuse peamine majanduslik mõju seisneb erihoolekandeteenuse saajatega tegelevate töötajate töötasu suurenemises. Kui võrrelda aastate 2011–2017 andmeid, on kõigi erihoolekandeteenuse kasutajatega tegelevate töötajate¹ keskmine töötasu kokku ja tegevusjuhendajate keskmine töötasu kasvanud suhteliselt sarnases tempos (näiteks 2016. aasta ja 2017. aasta võrdluses vastavalt 6,8% ja 6,6%). Võrreldes Eesti keskmise palga kasvuga on see tegevusjuhendajatel olnud 2014. aasta ja 2015. aasta ning 2015. aasta ja 2016. aasta võrdluses isegi suurem. Eesti keskmine palk tõusis 2015. aasta ja 2016. aasta võrdluses 7,6%, erihoolekandetöötajate ja tegevusjuhendajate töötasu 10,3%. Sellegipoolest oli 2017. aastal Eesti keskmine brutokuupalk 1,6 korda kõrgem kui erihoolekandetöötajate keskmine brutokuupalk (joonis 1).

¹ Vastavalt Sotsiaalministeeriumi H-veebi aruandlusvormile loetakse erihoolekandeteenuse kasutajaga vahetult tegelevateks töötajateks hooldustöötajaid, logopeedi, eripedagoogi, psühholoogi, kutsenõustajat, füsioterapeuti, tegevusterapeuti või assistenti, huvijuhti, tegevusjuhendajat, arsti, õde, sotsiaaltöötajat ning muud töötajat.

Joonis 1. Erihoolekandetöötajate, tegevusjuhendajate ja Eesti keskmise brutokuupalga võrdlus, 2009–2017

Allikas: Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, Statistikaamet (Sotsiaalministeeriumi arvutused)

Määrusega suurendatakse enamiku erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust 4% võrra, mis võimaldab tõsta töötajate töötasu. Erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust on muudetud regulaarselt, üldjuhul on jäänud kasv 5–7% piiresse, v.a mõned erandid, näiteks 2014. aasta ja 2015. aasta võrdluses suurendati kogukonnas elamise teenuse maksimaalset maksumust üle 30%, 2015. aasta ja 2016. aasta võrdluses suurendati igapäevaelu toetamise, töötamise toetamise ja toetatud elamise teenuse maksumust umbes 13% võrra ning 2017. aasta ja 2018. aasta võrdluses kohtumääruse alusel osutatava ööpäevaringse erihooldusteenuse maksumust üle 20%. 2018. aasta augustist suurendati kõikide erihoolekandeteenuste maksimaalset maksumust vähemalt 8%.

Erihoolekande tegevusjuhendajate töötasu on planeeritud ka perioodil 2019-2022 järk-järgult tõsta. Eesmärgiks on, et see jõuab 2022. aastaks 95%-ni öendustöötajate töötasust. Aastal 2019 kasvab töötasu 15%, aastal 2020 20%, aastal 2021 18% ning aastal 2022 11%. Töötasu kasvu juures on arvestatud ka Rahandusministeeriumi suvises majandusprognosis toodud tarbijahinnaindeksi muutust perioodil 2019-2022.

Tabel 1. Tegevusjuhendajate planeeritud palgakasv perioodil 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Tegevusjuhendajate palgakasvu %	15%	20%	18%	11%
Tegevusjuhendaja tööjõukulu kuus (eurot)	1082	1302	1539	1701

Allikas: Sotsiaalministeeriumi arvutused

Tabel 2. Erihoolekandeteenuste maksimaalne maksumus ja selle kasv aastas, 2014–2018

Teenus	2014 (€)	2015 (€)	2014–2015 (%)	2016 (€)	2015–2016 (%)	2017 (€)	2016–2017 (%)	2018 I pa (€)	2017–2018 (%)	2018 II pa (€)	2018 I pa-2018 II pa (%)	2019 (€)	2018 II pa-2019 (%)
Igapäevaelu toetamine	97,24	101	4%	114	13%	116	2%	122	5%	137	12%	143	4%
Igapäevaelu toetamine autismspektriga inimestele						930		950	2%	1066	12%	1077	1%
Igapäevaelu toetamine suure hooldusvajadusega inimestele								45 ööpäevas, 35 päevas		50 ööpäevas, 39 päevas	11%, 11%	52 ööpäevas, 41 päevas	4%, 5%
Töötamise toetamine	79,79	83	4%	94	13%	96	2%	101	5%	115	14%	120	4%
Toetatud elamine	151,4	157	4%	177	13%	180	2%	189	5%	208	10%	214	3%
Kogukonnas elamine	250,52	329	31%	329	0%	335	2%	369	10%	415	12%	432	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus	418,72	435	4%	450	3%	459	2%	482	5%	538	12%	559	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus kuni 12 isikule üksuses				495		504	2%	529	5%	595	12%	619	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus sügava liitpuudega isikutele	618,34	642	4%	664	3%	677	2%	724	7%	805	11%	837	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus sügava liitpuudega kuni 12 isikule üksuses				730		744	2%	796	7%	892	12%	928	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus ebastabiilse remissiooniga isikutele	618,34	642	4%	664	3%	677	2%	724	7%	795	10%	826	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus ebastabiilse remissiooniga kuni 12 isikule üksuses				730		744	2%	796	7%	859	8%	893	4%
Ööpäevaringne erihoooldusteenus kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule	847	879	4%	909	3%	926	2%	1118	21%	1209	8%	1955	62%

Allikas: Sotsiaalministeeriumi koostatud, maksimaalsete maksumuste määruste põhjal

Mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju avaldumise sagedus

Mõjutatud sihtrühmaks on erihoolekandeteenuse saajatega vahetult tegelevad töötajad, keda oli 2017. aasta hoolekandestatistika andmetel 1563, sh 1442 tegevusjuhendajat. Kõigist tööga hõivatud 15–74-aastastest inimestest (658,6 tuhat²) moodustas see Eestis 2017. aastal umbes 0,2%.

Erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse muutmine toimub regulaarselt, mistõttu on mõju sagedus keskmine.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Mõju ulatus ja sagedus on keskmine, mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Kokkuvõttes on tegemist olulise majandusliku mõjuga teenuseosutajate jaoks.

Sotsiaalsed, sh demograafilised mõjud

Erihoolekandeteenuse saajad

Mõju ulatus

Muudatus mõjutab kaudselt ka teenusesaajaid, kuna teenuste hindade tõstmise eesmärk on tagada teenuseosutajate võimekus pakkuda teenust ning leida kvalifitseeritud personali. Kvalifitseeritud personali abil on inimestel võimalik saada kvaliteetsemat teenust, mis aitab kaasa nende seisundi säilitamisele ja/või parandamisele.

Kõige enam kasvab 2018. aasta augustikuust kehtima hakanud hindadega võrreldes 1. jaanuarist 2019 ööpäevaringse erihooldusteenuse hind kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikutele. Teenuse maksimaalne maksumus kuus kasvab oluliselt, kuna tegemist on väga spetsiifilise teenusega ning teenuse pikaajaline ja praegusel ajal ainus pakkuja AS Hoolekandeteenused on andnud andmed teenuse kulumudelisse, mille kohaselt ei ole madalama maksumuse korral teenust võimalik osutada nii, et oleks tagatud personali ja klientide ohutus. 2017. aasta jooksul sai nimetatud teenust 158 inimest.

Sihtrühma suurus ja mõju ulatus

Muudatused puudutavad tulevikus kõiki praeguseid teenusesaajaid ning tulevikus teenust saama hakkavaid inimesi. Potentsiaalne mõjutatud sihtrühm on kõik psüühikahäirega inimesed, keda oli 2017. aasta alguse seisuga Sotsiaalkindlustusameti andmetel kokku 42 667³. Kõigist 18-aastastest ja vanematest Eesti elanikest moodustasid psüühikahäirega inimesed 2017. aastal 4%.

Muudatuse mõju on regulaarne, kuivõrd riigieelarvest tasutakse erihoolekandeteenuste osutamise eest igal kuul.

² Statistikaamet, 2018. Hõivatud tegevusala järgi. Viimati kuvatud: 06.06.18. Kättesaadav: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=TT0200&ti=H%D5IVATUD+TEGEVUSALA+%28EMTAK+2008%29+J%C4RGI&path=../Database/Sotsiaalelu/15Tooturg/02Heivatud/02Aastastatistika/&lang=2>

³ Psüühikahäirega ja/või vaimupuudega (nimetatud puudeliigid võivad esineda ka liitpuude koosseisus) isikud. Sotsiaalkindlustusameti registriandmetel, Sotsiaalministeeriumi arvutused.

Ebasoovitavad mõjud

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Mõju ulatus ja mõjutatud sihtrühma suurus on väike, mõju sagedus on keskmine. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud. Tegemist on psüühikahäirega inimeste jaoks väheolulise mõjuga.

Mõju regionaalarengule

Muudatusel on kaudne mõju ka regionaalarengule, kuna teenuste maksumuse suurendamine võimaldab parandada sotsiaalteenuste kättesaadavust Eesti eri piirkondades. Heaolu arengukava 2016–2023 seab eesmärgiks, et inimene peab saama teenuseid oma varasema elukoha vahetus läheduses, et säiliks sidemed perekonnaga ja muu sotsiaalsõrgustikuga, mis toetavad inimese taastumist ning tagasi kogukonda siirdumist. Praegu on probleemiks see, et teenused ei ole kõikides piirkondades ühtlaselt kättesaadavad. Erihoolekandeteenuste maksimaalse maksumuse suurendamine võib olla üheks teenusepakkuja motiveerivaks teguriks, mis võimaldab laiendada teenuseid ka sellistesse piirkondadesse, kus neid praegu ei pakuta. Muudatuse mõju regionaalarengule on kaudne, mistõttu mõjusid detailsemalt ei hinnata.

Mõju avaliku sektori kuludele ja tuludele

Riigieelarve

Mõju ulatus ja mõjutatud sihtrühma suurus

Muudatus mõjutab avaliku sektori kulusid-tulusid. 2017. aasta andmetel kulus erihoolekandeteenuste osutamiseks riigieelarvest kokku üle 24 miljoni euro. Toetavate teenuste osutamiseks kulus riigieelarvest üle 7 miljoni euro, ööpäevaringsete erihoolusteenuste osutamiseks ligi 17,2 miljonit eurot.

Tabel 3. Erihoolekandeteenuste osutamisega seotud kulutused katteallikate ja teenuse liikide järgi, 2017

Teenuse liik	2017			
	riik ¹	kohalik oma-valitsus	teenuse kasutaja, tema pereliikme või eestkostja osalus (omaosalus)	muu
Toetavad teenused kokku	7 279 207	999 028	1 159 309	94 380
Igapäevaelu toetamine	3 263 332	778 911	56 285	21 604
Toetatud elamine	1 851 446	111 463	207 586	157
Kogukonnas elamine	1 295 797	21 464	894 955	66 620
Töötamise toetamine	868 632	87 190	482,65	6 000
Ööpäevaringsed teenused kokku	17 181 472	214 699	7 363 573	17 611
Ööpäevaringne erihooldusteenus	11 810 893	121 089	5 702 865	3444
Ööpäevaringne erihooldusteenus isikutele, kellel on ebastabiilse remissiooniga raske, sügav või püsiva kuluga psüühikahäire	831 441	-	267 768	-
Ööpäevaringne erihooldusteenus isikutele, kellel on sügav liitpuue	3 111 847	91 420	1 139 905	14167
Ööpäevaringne erihooldusteenus kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikutele	1 427 291	2 190	253 034	-
Kokku toetavad ja ööpäevaringsed	24 460 679	1 213 727	8 522 882	111 991

¹ sh eraldised hasartmängumaksust

Allikas: Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika

Kui arvestada, et enamiku erihoolekandeteenuste maksumust riigieelarvest suurendatakse 4%, suure toetusvajadusega inimestele mõeldud igapäevaelu toetamise teenuse maksumust 5%, toetatud elamise teenuse maksumust 3%, igapäevaelu toetamise teenust autismispektrihäirega inimestele 1% ja kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikute ööpäevaringse erihooldusteenuse maksumust 62%, ja kui jätkata vähemalt praeguse teenusesaajate arvuga, kasvab riigieelarveliste vahendite kasutamine muudatuse rakendamise järel. Kogu riigieelarve ja Sotsiaalkindlustusameti eelarve mõttes ei ole aga tegemist olulise mõjuga.

Mõju sagedus

Määruse muudatuste rakendamiseks vajaminevad kulud on 2019. aastaks planeeritud riigieelarve vahendites olemas.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Mõju ulatus ja sagedus ning mõjutatud sihtrühma suurus on väike, ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud. Tegemist on riigieelarve kulude-tulude mõttes väheolulise mõjuga.

4.2. Autismispektriga raske või sügava puudega täisealisele isikule ööpäevaringse erihooldusteenuse loomine

Mõju majandusele*Erihoolekandeteenuse pakkujad*Mõju ulatus

Uue teenuse loomine mõjutab eelkõige neid teenusepakkujaid, kes siiani osutasid autismispektriga raske või sügava puudega täisealistele inimestele mõnda muud madalama hinna ja erineva sisuga erihoolekandeteenust. Sellistel teenusepakkujatel on võimalus edaspidi teenust osutada Sotsiaalkindlustusameti koostatud kulumudeli alusel sobiva hinnaga ja kuni 6-liikmelises kolme tegevusjuhendajaga grupis.

Sihtrühma suurus ja mõju ulatus

Sotsiaalkindlustusameti andmetel saab praegu autismispektriga raske või sügava puudega isikutest, kellel esineb äärmuslikult kahjustav käitumine, teenuseid umbes 9 inimest. Hetkel on nad sobiva spetsiifilise teenuse puudumisel teenusel Valkla kodus.

Muudatuse mõju on ühekordne ja puudutab teenusepakkujaid vaid üleminekuajal. Edaspidi saavad teenusepakkujad teenust osutada juba uue hinna alusel.

Ebasoovitavad mõjud

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Mõju teenusepakkujatele võib hinnata väheoluliseks, kuna sihtrühma suurus, mõju ulatus ja mõju sagedus on väike, ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Sotsiaalsed, sh demograafilised mõjud*Erihoolekandeteenuse saajad*Mõju ulatus

Autismispektriga raske või sügava puudega täisealisel isiku on õigus saada ööpäevaringset erihooldusteenust, kui tal on psühhiaatri tõend pideva ja intensiivse äärmuslikult kahjustava käitumise esinemise kohta või kirjeldatud käitumise esinemine on fikseeritud rehabilitatsiooniplaanis, kui ta vajab oma tervises seisundist tuleneva käitumise eripära tõttu turvaliseks teenuse saamiseks pidevat järelevalvet koos ööpäevaringse majutuse ja toitlustusega ning kui talle osutatakse teenust kuni 6-liikmelises kolme tegevusjuhendajaga grupis. Siiani on sellised inimesed olnud valdavalt kodus keskkonnas või saanud mõnda muud erihoolekandeteenust, mis ei vasta nende vajadustele. Uue teenuse loomisega

tagatakse, et inimene hakkab saama sellist teenust, mida ta oma erivajadusest tulenevalt vajab. Sotsiaalkindlustusameti andmetel on praegu olemas ka vähemalt üks teenusepakkuja, kes sellist teenust võiks 2019. aastal sellise vajadusega inimestele pakkuda.

Teenuste tagamine spetsiifilistele kliendigruppidele, keda ei ole kohalikul tasandil arvukalt (erihoolekandeteenus kohtumääruse alusel, ebastabiilse remissiooniga isikutele jm), jääb endiselt riigi tasandi korraldada ja toetab erihoolekandeteenuste disaini projektiga kooskõlas olevat tulevikusuunda pakkuda spetsiifiliste kliendigruppidega tegelemiseks abi riigi tasandil ning töötada välja kulumudelipõhine rahastus inimese vajaduste katmiseks.

Sihtrühma suurus ja mõju ulatus

Praegu on Sotsiaalkindlustusamet hinnanud, et 2019. aasta lõpus võiks teenust saada 6–8 autismispektriga raske või sügava puudega inimest.

Mõju on teenusesaaja jaoks regulaarne, kuna tegemist on ööpäevaringse teenusega.

Ebasoovitavad mõjud

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Tegemist on teenusesaajate jaoks olulise mõjuga, kuna mõju ulatus ja mõju sagedus on suur. Mõjutatud sihtrühma suurus on väike ning ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Mõju riigiasutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Sotsiaalkindlustusamet

Mõju ulatus

Uue teenuse loomine mõjutab ka Sotsiaalkindlustusameti töökoormust, kuna tegemist on spetsiifilise kliendigrupiga, kellele teenuste osutamiseks on vaja leida spetsiaalseid teenusepakkujaid. Samuti kaasneb Sotsiaalkindlustusametile mõningane töökoormuse kasv seoses uue teenuse arvete menetlemise jm tehnilise tööga, mis seostub teenuse osutamise protsessiga.

Sihtrühma suurus ja mõju ulatus

Mõjutatud sihtrühmaks on Sotsiaalkindlustusamet. Arvestades teenusesaajate sihtrühma suurust, ei ole tegemist regulaarse mõjuga.

Ebasoovitavad mõjud

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Mõju Sotsiaalkindlustusametile võib hinnata väheoluliseks, kuna mõju ulatus, mõju sagedus ja mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Muudatuste koondmõju riigiasutuste, ettevõtete ja/või kodanike halduskoormusele

Muudatustega ei kaasne olulist mõju riigiasutuste, ettevõtete ega kodanike halduskoormusele.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse muudatuste rakendamiseks vajaminevad kulud on psüühikahäirega isikute hoolekande puhul 2019. aastaks planeeritud riigieelarve vahendites olemas. Erihoolekandeteenuste eelarve (ilma jaotatavate kuludeta) on 2019. aastal kokku 36 897 000 eurot, sealhulgas erihoolekande eelarve 33 517 000 eurot ning igapäevaelu toetamise teenus päeva- ja nädalahoiuna eelarve 3 380 000 eurot.

Teenuste maksumused suurenevad järgmiselt:

Tabel 4. Erihoolekandeteenuste hinnad ja hindade muutus 2019. aasta jooksul

Teenus	Teenuse hind al 1.8.2018	Teenuse hind al 1.1.2019	Teenuse hinna kasv võrreldes 1.1.2018
Igapäevaelu toetamise teenus	137	143	4%
Igapäevaelu toetamise teenus (autismispektrihäire)	1066	1077	1%
Igapäevaelu toetamise teenus (päeva- ja nädalahoid)	50/öp	52/öp	4%
Igapäevaelu toetamise teenus (päeva- ja nädalahoid)	39/päev	41/päev	5%
Töötamise toetamise teenus	115	120	4%
Toetatud elamise teenus	208	214	3%
Kogukonnas elamise teenus	415	432	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus	538	559	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus (kuni 12 inimest üksuses)	595	619	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus sügava liitpuudega isikule	805	837	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus sügava liitpuudega isikule (kuni 12 inimest üksuses)	892	928	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus ebastabiilse remissiooniga isikule	795	826	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus ebastabiilse remissiooniga isikule (kuni 12 inimest üksuses)	859	893	4%
Ööpäevaringne erihooldusteenus kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud isikule	1209	1955	62%

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2019. a.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks Justiitsministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, MTÜ-le Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoda, MTÜ-le Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit, Eesti Puuetega Inimeste Kojale ja Sotsiaalkindlustusametile.